

Specialundervisnings- og støttebehov i Vordingborg Kommune

En statistisk analyse af socioøkonomiske rammevilkår blandt elever og forældre

*Specialundervisnings- og støttebehov i Vordingborg Kommune
– En statistisk analyse af socioøkonomiske rammevilkår blandt elever og forældre*

© VIVE og forfatteren, 2023

e-ISBN: 978-87-7582-233-1

Projekt: 302606

Finansiering: Vordingborg Kommune

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	4
<hr/>	
1 Indledning	6
<hr/>	
2 Analyse	8
2.1 Metodiske valg og overvejelser	8
2.2 Specialundervisnings- og støttebehov i Vordingborg Kommune og resten af landet	11
2.3 Forskelle mellem skoledistrikter i Vordingborg Kommune	12
2.4 Forskelle mellem folkeskoler og frie grundskoler i Vordingborg Kommune	15
<hr/>	
3 Konklusion	17
<hr/>	
Bilag 1 Oversigt over modellens variable	18

Hovedresultater

En troværdig og evidensbaseret fordeling af ressourcer er grundlaget for et vellykket arbejde med specialundervisning og inklusionsunderstøttende tiltag. Vordingborg Kommune har bedt VIVE gennemføre en analyse af specialundervisnings- og støttebehovet på tværs af kommunens skoledistrikter. Formålet med analysen er at kvalificere Vordingborg Kommunes arbejde med fordeling af midler til specialundervisning og støtte på folkeskoleområdet. Rapporten kan således ses som en opdatering af en tidligere gennemført KORA-analyse i Vordingborg Kommune. Analysen kan danne grundlag for fordelingen af specialundervisnings- og støttemidler mellem folkeskolerne i kommunen.

Fakta om undersøgelsen

Registerbaseret statistisk analyse af specialundervisnings- og støttebehovet blandt elever i Vordingborg Kommunes skoledistrikter.

Undersøgelsen er baseret på registeroplysninger for alle elever fra 0.-9. klasse i Danmark.

Registeroplysningerne rummer bl.a. oplysninger om forældres uddannelse, indkomst og arbejdsmarkedstilknæthed samt oplysninger om sociale foranstaltninger.

Analysen finder, at der er mindre forskelle mellem skoledistrikterne, når det kommer til de socioøkonomiske grundvilkår blandt elever og forældre. Overordnet ses det, at eleverne fra Præstø Skoledistrikt forventes at have det største specialundervisnings- og støttebehov i kommunen. Konkret peger analysen på, at eleverne fra Præstø Skoledistrikt i gennemsnit har et knap 13 % større behov end de gennemsnitlige elever i Vordingborg Kommune. Omvendt har eleverne fra Møn Skoledistrikt det laveste gennemsnit-

lige behov – godt 7 % under kommunegennemsnittet. Specialundervisnings- og støttebehovet blandt eleverne i de øvrige tre skoledistrikter ligger inden for 5 % fra gennemsnittet for alle elever i Vordingborg Kommune. Konkret ses det, at eleverne i Kulsbjerg Skoledistrikt har lidt højere gennemsnitligt specialundervisnings- og støttebehov, mens eleverne i Gåsetårnskolens Skoledistrikt har et lidt lavere behov end gennemsnitseleverne. Specialundervisnings- og støttebehovet blandt eleverne i Svend-Gønge-Skolens Distrikt er gennemsnitligt for Vordingborg Kommune som helhed.

Tabel 1 Socioøkonomisk betinget behov i skoledistrikterne i Vordingborg Kommune

Distriktsnavn	Socioøkonomisk indeksværdi	Elevtal i distriktet	Beregnet budgetandel
Gåsetårnskolens Distrikt	96,6	1.360	31,7 %
Præstø Skoledistrikt	112,5	520	14,1 %
Møn Skoledistrikt	93,3	927	20,9 %
Kulsbjerg Skoledistrikt	105,1	847	21,5 %
Svend Gønge-Skole	100,3	491	11,9 %
Total/Gennemsnit	100,0	4.145	100,0 %

Anm.: Data for Vordingborg Kommunes egne elever (0.-9. klasse) i folkeskoler, frie grundskoler, specialskoler, dagbehandlingstilbud og lignende, februar 2023. Indekstal 100 = gennemsnitligt specialundervisningsbehov i Vordingborg Kommune. n = 4.415. Pseudo r² = 15,4.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, Sundhedsdatastyrelsen og Vordingborg Kommunes eget elevregister.

Den socioøkonomiske indeksværdi angiver det gennemsnitlige socioøkonomisk betingede specialundervisnings- og støttebehov blandt distrikterne i kommunen. Gennemsnittet for kommunen er sat = 100, og værdier over 100 indikerer, at det gennemsnitlige behov blandt eleverne i distriktet er større end gennemsnittet for kommunen som helhed. Omvendt indikerer værdier under 100, at det gennemsnitlige behov i distriktet er mindre end behovet i kommunen som helhed. Ved at vægte elevtallet i distriktet med indeksværdien kan man beregne den budgetandel, som de socioøkonomiske vilkår blandt elever og forældre tilsiger, at distriktsskolen skal modtage i specialundervisnings- og støttemidler.

VIVE vurderer, at de beregnede indeksværdier er nogenlunde stabile over en årrække på 3-5 år, hvorefter det anbefales at foretage genberegninger. Det er samtidig vigtigt at fremhæve, at VIVEs beregninger alene belyser det socioøkonomisk betingede specialundervisnings- og støttebehov. Det faktiske behov kan variere fra dette – også fra år til år.

1 Indledning

Vordingborg Kommune har efterspurgt en opdateret model for fordeling af budgetmidler til specialundervisning og inklusion på grundskoleområdet. VIVE vil med denne analyse udarbejde et forslag til fordeling af midler til specialundervisning og støtte med udgangspunkt i elevernes og deres forældres socioøkonomiske karakteristika.

Formålet med denne rapport er at beskrive forskelle i det forventede specialundervisnings- og støttebehov mellem skoledistrikterne i Vordingborg Kommune. Det forventede specialundervisningsbehov er beregnet på baggrund af en statistisk model, som tager højde for den statistiske sammenhæng, der er imellem elevernes demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede forhold, og deres sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning blandt alle skoleelever på landsplan. Segregeret specialundervisning indebærer, at eleven modtager undervisning i enten specialklasse eller på specialskole.

Første skridt i analysen er estimeringen af den statistiske model, som viser sammenhængen mellem de demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede karakteristika for eleverne og sandsynligheden for, at den enkelte elev modtager segregeret specialundervisning. Den statistiske model er baseret på registerdata for alle grundskoleelever i Danmark og afspejler således den gennemsnitlige henvisningspraksis på landsplan. Betydningen af den lokale visitationspraksis nedtones dermed til fordel for et generelt mål for elevernes specialundervisningsbehov.

Det er en styrke ved modellen, at den måler specialundervisningsbehovet ved en indikator, der i høj grad indfanger det bagvedliggende behov for specialundervisning. Ved at tage udgangspunkt i modtagere af segregeret specialundervisning forventes det, at modellen dels fanger behovet for segrerede tilbud, dels fanger behovet for inklusionsunderstøttende tiltag i regi af normalundervisningen.

Modellen anvendes dernæst på Vordingborg Kommunes elever til at beregne hver enkelt elevs sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning, givet deres forskellige karakteristika. Specialundervisningsbehovet beregnes for hver enkelt elev og summeres dernæst for hvert distrikt i Vordingborg Kommune. Dette betyder, at vi måler specialundervisningsbehovet med afsæt i bopælsdistrikternes elever.

Den statistiske model kan anvendes som grundlag for at beskrive forskelle i forventet specialundervisnings- og støttebehov mellem Vordingborg Kommunes

skoledistrikter. Samtidig kan modellen anvendes til at sammenligne det samlede specialundervisningsbehov i Vordingborg Kommune med det gennemsnitlige specialundervisningsbehov på landsplan, når der tages hensyn til kommunens elevsammensætning. Endelig kan forventningerne fra den statistiske model anvendes som grundlag for en budgetfordelingsmodel på specialundervisningsområdet, dvs. som et værktøj til fordeling af midler til specialundervisning mellem skoler i Vordingborg Kommune.

I det følgende præsenteres indledningsvist de metodiske valg og overvejelser, som ligger til grund for analysen. Dernæst følger tre korte analysekapitler, der belyser specialundervisnings- og støttebehovet i Vordingborg Kommune som helhed på tværs af distrikter samt forskelle mellem offentlige og private grundskoler.

2 Analyse

Den statistiske model beregner det forventede specialundervisningsbehov for hver enkelt elev i hele Danmark som et produkt af elevens og dennes forældres socioøkonomiske karakteristika og under inddragelse af landsgennemsnitlig visitationspraksis. Indledningsvist præsenteres de metodiske valg og overvejelser omkring modellen i afsnit 2.1. Dernæst udbredes resultaterne af analysen i afsnit 2.2 med fokus på Vordingborg i forhold til resten af landet. Afsnit 2.3 belyser forskellene mellem distrikterne i Vordingborg Kommune og danner grundlag for kommunens videre arbejde med fordeling af midler. Slutelig sammenligner afsnit 2.4 specialundervisnings- og støttebehovet mellem offentlige og private grundskoler i Vordingborg Kommune.

2.1 Metodiske valg og overvejelser

Modellen er bygget op omkring specialundervisningsregisterets oplysninger om segregeret specialundervisning. I modellen indgår en lang række oplysninger om eleverne og institutionsbørnene samt deres forældres demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede rammevilkår. Disse bygger på VIVEs mangeårige erfaring med udarbejdelsen af socioøkonomiske fordelingsmodeller på specialundervisningsområdet. Rammevilkårsvariable er i sin natur upåvirkelige af lokale kommunale beslutninger på kort sigt. Forhold, der er påvirkelige af kommunale prioriteringer på kort sigt, kan således ikke karakteriseres

som rammevilkår og indgår derfor ikke i modellen. Samtidig er det et krav, at alle rammevilkårsvariable har den samme betydning over hele landet. Rammevilkårene skal i øvrigt være opgjort med en vis sikkerhed. Ikke alle forhold med betydning for modtagelse af specialundervisning lever op til dette.

De enkelte rammevilkår i modellen vægtes ikke, og deres betydning i modellen er således alene bestemt af deres statistiske forklaringskraft. Det er således rammevilkårenes individuelle statisti-

Socioøkonomisk profil

Den statistiske model bygger på oplysninger fra mere end 600.000 elever og deres forældre på landsplan. Samtidig indgår der mere end 40 unikke registerbaserede mål for hver elev, der tilsammen måler sammenhængen mellem socioøkonomiske rammevilkår og specialundervisningsbehov. Modellen må derfor nødvendigvis ses som ét hele. Det er således den samlede socioøkonomiske profil (og ikke de enkelte socioøkonomiske mål), der bestemmer specialundervisningsbehovet for den enkelte elev.

ske betydning for sandsynligheden for at modtage segregeret specialundervisning, der afgør betydningen af de enkelte rammevilkår i modellen. Flere af de statistiske mål belyser forskellige dimensioner af samme rammevilkår. Modellen må nødvendigvis betragtes som ét hele.

I Boks 2.1 præsenteres de enkelte rammevilkår i modellen.

Boks 2.1 Socioøkonomiske, demografiske og sundhedsmæssige rammevilkår i modellen

Generelle forhold vedrørende barnet/eleven

Barnets køn, alder, alder ved skolestart, adoptionsstatus, indvandrings- eller efterkommerstatus samt oplysninger om eventuel anbringelse eller andre sociale foranstaltninger.

Sundhedsoplysninger vedrørende barnet/eleven

Fødselsvægt, antal indlæggelser, antal kontakter til alment praktiserende læge samt antal kontakter til speciallæge.

Forhold vedrørende barnets/elevens forældre og familief forhold

Antallet af søskende, forældres alder ved barnets fødsel, forældres indvandrings- eller efterkommerstatus samt oprindelsesregion (vestlig eller ikke-vestlig), civilstandsoplysninger samt sigtelser.

Forældres uddannelses-, indkomst- og beskæftigelsesforhold

Uddannelsesniveau, indkomst efter skat og renter, jobprestige, tilknytning til arbejdsmarkedet samt oplysninger om, hvorvidt forældrene modtager førtidspension, kontanthjælp eller øvrige overførsler.

Sundhedsoplysninger vedrørende forældre

Antal indlæggelser, antal kontakter til alment praktiserende læge, antal kontakter til speciallæge samt antal kontakter til psykiatri.

Enkelte rammevilkår fortjener en nærmere uddybning. VIVEs tidligere analyser af henvisning til segregeret specialundervisning har vist, at drenges sandsynlighed for at modtage specialundervisning er højere end pigers. Der er ikke noget belæg for at forvente, at fordelingen af piger/drenge skulle være systematisk forskellig på tværs af skoledistrikterne i en kommune på grund af forskelle i befolkningssammensætningen. Der kan imidlertid godt over en årrække forekomme forskelle mellem skoledistrikterne i forhold til kønsfordelingen på

grund af simpel tilfældighed. Sådanne tilfældige skævvridninger kan på trods af deres begrænsede omfang have betydning for specialundervisningsbehovet, fordi faktorerne har betydning for sandsynligheden for segregeret specialundervisning.

Modellen indeholder en række oplysninger vedrørende elevens og dennes forældres kontakter til sundhedsvæsenet, herunder elevens og forældres kontakter til alment praktiserende læge og speciallæge, indlæggelser samt forældres kontakter til psykiatri. Disse mål er inddraget for at belyse den generelle sundhedstilstand blandt elever og forældre. Modellen indeholder *ikke* oplysninger om specifikke diagnoser blandt elever og forældre. Dette skyldes, at forekomsten af diagnoser blandt befolkningen i nogen grad er påvirket af lokale og regionale forskelle, der ikke vedrører befolkningens almene sundhedstilstand, men snarere er udtryk for forskelle i nærhed til sundhedsvæsen, ventetider, lokal praksis mv.

Variablen for forældrenes jobprestige angiver den socioøkonomiske status, som knytter sig til forældrenes stillingsbetegnelser. Jobprestigen er opgjort i henhold til internationale standarder og bygger på den såkaldte ISCO-score (International Standard Classification of Occupations). Se Bilag 1 for en samlet liste over modellens variable.

Elevgrundlag

VIVE har modtaget lister fra Vordingborg Kommune over kommunens elever i folkeskolen. VIVE har efterfølgende knyttet oplysninger om de individbaserede rammevilkår til hvert enkelt cpr-nummer ud fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsens registre. Forslagene til fordeling af midler til henholdsvis specialundervisning og inklusion beror således på to hovedtyper af data: de landsdækkende registeroplysninger vedrørende alle landets børn og forældres socioøkonomiske profiler samt lokale elevlister over skolerne i Vordingborg Kommune.

Forslaget til fordelingsmodellen på grundskoleskoleområdet skal

Distrikts- eller matrikelbaseret elevgrundlag?

Fordelingen af midler til inklusion og specialundervisning kan ske efter distriktslevtallet (elever der er bosat i distriktet) eller matrikelevtallet (elever indskrevet på skolen). Hver model har sine fordele og begrænsninger.

VIVE anbefaler generelt at anvende distriktslevtallet som udgangspunkt for fordeling af midler, medmindre lokale hensyn taler i mod dette. Begrundelsen herfor er, at distriktsmodellen klart definerer betalings- og handleansvaret for *alle* elever, som kommunen har betalingsforpligtelsen for.

dække Vordingborg Kommunes egne elever fra 0.-9. klasse. Derfor er elevgrundlaget i modellen vedrørende specialundervisning afgrænset til Vordingborg Kommunes egne elever fra 0.-9. klasse, dvs. elever, som Vordingborg Kommune er betalingskommune for. Beregningerne bag forslaget til fordelingsmodellen tager udgangspunkt i distriktseleverne. Derfor indgår fri-, privat- og efterskoleelever i modellen for specialundervisning. Således er alle elever (inkl. elever indskrevet i specialtilbud) ført tilbage til deres respektive skoledistrikter. Vordingborg Kommunes elever, som er indskrevet i andre kommuner, indgår ligeledes i modellen, såfremt Vordingborg er betalingskommune. Afgrænsningen følger dermed VIVEs generelle anbefalinger og er afstemt med Vordingborg Kommune.

Opgørelsestidspunkt

For at modellen er så retvisende som muligt, anvender VIVE de senest tilgængelige oplysninger om eleverne og deres forældre. Indskrivnings- og elevlister er opgjort af Vordingborg Kommune i februar 2023.

Baggrundsoplysninger om eleverne og deres forældre er opgjort med udgangspunkt i 2020/2021, som på analysetidspunktet er seneste år med komplette data. Enkelte registre hos Danmarks Statistik opgøres dog med forsinkelse, hvorfor nogle oplysninger er ældre. For flere af variabelenes vedkommende inddrager vi oplysninger om eleverne og/eller forældrene 5 år tilbage i tiden. På den måde bygger variablene ikke kun på oplysninger om hændelser mv., som finder sted i analyseåret, men også på hændelser, som finder sted i tiden op til analyseåret.

Det nationale specialundervisningsregister (som udgør grundlaget for opgørelsen af landsgennemsnitlig visitationspraksis) opgøres hvert år i oktober med halvandet års forsinkelse. Det betyder, at den landsgennemsnitlige visitationspraksis i denne analyse er opgjort pr. 1. april 2020.

2.2 Specialundervisnings- og støttebehov i Vordingborg Kommune og resten af landet

I Tabel 2.1 sammenlignes specialundervisningsbehovet blandt eleverne på folkeskolerne i Vordingborg Kommune med specialundervisningsbehovet hos folkeskoleeleverne i hele landet. Specialundervisningsbehovet er målt ved et indekstal, hvor landsgennemsnittet er sat lig 100. Indekstallet er et udtryk for det forventede specialundervisningsbehov blandt eleverne på folkeskolerne i Vordingborg Kommune målt ved landsgennemsnitlig visitationspraksis. Jo højere indekstal, desto større forventet specialundervisningsbehov.

Tabel 2.1 Forventet specialundervisningsbehov i Vordingborg Kommune kontra landsgennemsnit 2017-2021 (indekstal)

År	Vordingborg Kommune	Hele landet
2017	124,8	100,0
2018	121,6	100,0
2019	121,6	100,0
2020	131,9	100,0
2021	137,8	100,0

Anm.: Modellen er beregnet for alle landets elever i folkeskoler 0.-9. klasse i med udgangspunkt i landsgennemsnitlig visitationspraksis. Indeks 100 = landsgennemsnitlig visitationspraksis.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Som det fremgår af Tabel 2.1, er indekstallet højere i Vordingborg Kommune end gennemsnittet for hele landet i hele perioden. Konkret har Vordingborg Kommune et indekstal på 137,8 i 2021, hvorfor det gennemsnitlige specialundervisningsbehov forventes at være 37,8 % højere i Vordingborg Kommune end i Danmark generelt. Forskellen svarer til, at for hver gang 100 elever forventes at have behov for segregeret specialundervisning på landsplan, er der knap 138 elever, som forventes at have behov for segregeret specialundervisning i Vordingborg Kommune. Det ses samtidig, at der har været en tendens til stadigt stigende specialundervisnings- og støttebehov i Vordingborg Kommune sammenlignet med landsgennemsnitlig visitationspraksis.

2.3 Forskelle mellem skoledistrikter i Vordingborg Kommune

Den statistiske model kan anvendes til at beregne sandsynligheden for at modtage segregeret specialundervisning for hver enkelt elev i Vordingborg Kommune på baggrund af elevens og forældrenes demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede karakteristika. Disse beregninger sammenfattes til en gennemsnitlig sandsynlighed for eleverne på Vordingborg Kommunes skoler. Dette mål kan anvendes til at sammenligne de forventede specialundervisningsbehov på tværs af skoledistrikterne. Det forventede specialundervisningsbehov blandt eleverne i de enkelte skoledistrikter er opgjort ved et socioøkonomisk indekstal. Indekstallet er et udtryk for det gennemsnitlige specialundervisningsbehov blandt eleverne i distriktet, holdt op mod gennemsnittet for alle elever i Vordingborg Kommune. Jo højere indekstal, desto større forventet specialundervisningsbehov.

Den forventede fordeling af specialundervisningseleverne mellem skoledistrikterne i Vordingborg Kommune beregnes ved at vægte skoledistrikternes bopælselever efter de socioøkonomiske indekstal for hvert skoledistrikt. Disse beregninger kan efterfølgende anvendes i en socioøkonomisk budgettildelingsmodel for specialundervisning. Beregningen af budgetandelene beror på to elementer: den socioøkonomiske indekssværdi og skolernes bosætningsgrundlag. Det skal således fremhæves, at elevgrundlaget udgøres af samtlige elever i distrikterne, uanset om disse er indskrevet i folkeskolen eller ej. Denne afgrænsning er aftalt med Vordingborg Kommune og afspejler kommunens organisering.

Tabel 2.2 på næste side viser for det første antallet af elever og det beregnede socioøkonomiske indeks for hvert skoledistrikt i Vordingborg Kommune. Ved beregningen af det socioøkonomiske indeks er gennemsnittet for Vordingborg Kommune sat lig 100. Indekstallet for de enkelte distrikter viser dermed sandsynligheden for, at den enkelte elev i distriktet modtager segregeret specialundervisning i forhold til det gennemsnitlige niveau i Vordingborg Kommune. Tabellen viser for det andet, hvordan det forventede specialundervisningsbehov for Vordingborg Kommunes skoledistrikter kan anvendes som grundlag for en budgettildelingsmodel for midler til specialundervisning og intern takstafregning af segregerede tilbud. Der er tale om en relativ fordelingsmodel, som fordeler en politisk fastlagt budgetramme ud på skolerne efter de relative forskelle, der er imellem skolernes specialundervisningsbehov. Modellen siger således ikke noget om, hvorvidt midlerne samlet set er tilstrækkelige ud fra en pædagogisk betragtning.

VIVEs model til fordeling af midler til finansiering af segregeret specialundervisning fordeler midlerne efter skoledistrikternes forventede andel af elever, der modtager segregeret specialundervisning. Hvis et skoledistrikt på baggrund af den statistiske model forventes at have 5 % af kommunens samlede specialundervisningsbehov, tildeles distriktsskolen således også 5 % af midlerne. Den foreslåede budgettildelingsmodel for midler til specialundervisning er således afstemt med kommunens nuværende principper for intern takstafregning. Budgettildelingen til specialundervisning tager afsæt i, at betalingsforpligtelsen for alle elever i skoledistriktet påhviler distriktsskolen, uanset hvor disse måtte være indskrevet.

Tabel 2.2 Specialundervisnings- og støttebehov i skoledistrikterne i Vordingborg Kommune

Distriktsnavn	Socioøkonomisk indeksværdi	Elevtal i distriktet	Beregnet budgetandel
Gåsetårnskolens Distrikt	96,6	1.360	31,7 %
Præstø Skoledistrikt	112,5	520	14,1 %
Møn Skoledistrikt	93,3	927	20,9 %
Kulsbjerg Skoledistrikt	105,1	847	21,5 %
Svend Gønge-Skole-distrikt	100,3	491	11,9 %
Total/gennemsnit	100,0	4.145	100,0 %

Anm.: Data for Vordingborg Kommunes egne elever (0.-9. klasse) i folkeskoler, frie grundskoler, specialskoler, dagbehandlingstilbud og lignende februar 2023. Indekstal 100 = gennemsnitligt specialundervisningsbehov i Vordingborg Kommune. n = 4.415. Pseudo r² = 15,4.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, Sundhedsdatastyrelsen og Vordingborg Kommunes eget elevregister.

Analysen finder, at der er mindre forskelle mellem skoledistrikterne, når det kommer til de socioøkonomiske grundvilkår blandt elever og forældre. Overordnet ses det, at eleverne fra Præstø Skoledistrikt forventes at have det største specialundervisnings- og støttebehov i kommunen. Konkret peger analysen på, at eleverne fra Præstø Skoledistrikt i gennemsnit har et knap 13 % større behov end de gennemsnitlige elever i Vordingborg Kommune. Omvendt har eleverne fra Møn Skoledistrikt det laveste gennemsnitlige behov – godt 7 % under kommunegennemsnittet. Specialundervisnings- og støttebehovet blandt eleverne i de øvrige tre skoledistrikter ligger inden for 5 % fra gennemsnittet for alle elever i Vordingborg Kommune. Konkret ses det, at eleverne i Kulsbjerg Skoledistrikt har lidt højere gennemsnitligt specialundervisnings- og støttebehov, mens eleverne i Gåsetårnskolens Distrikt har et lidt lavere behov end gennemsnitseleverne. Specialundervisnings- og støttebehovet blandt eleverne i Svend Gønge-Skolens Distrikt er gennemsnitligt for Vordingborg Kommune som helhed.

De relativt begrænsede forskelle mellem skoledistrikterne i Vordingborg Kommune peger på, at elevsammensætningen i distrikterne er nogenlunde ens. Samtidig er der tale om relativt store skoledistrikter, hvilket også fordrer mindre forskelle i gennemsnitligt specialundervisnings- og støttebehov.

De beregnede budgetandele er et produkt af skoledistrikternes elevtal og det gennemsnitlige forventede specialundervisnings- og støttebehov blandt eleverne. Af Tabel 2.2 fremgår det, at Gåsetårnskolens Distrikt med det højeste elevtal også står til at modtage den største andel af midler til specialundervisning og -støtte. Svend Gønge-Skolens Distrikt er kommunens mindste distrikt

og står omvendt til at modtage den mindste andel. Kulbjerg Skoledistrikt står til at modtage en større andel end Møn Skoledistrikt, skønt sidstnævnte har det største elevtal. Dette skyldes, at indekseværdien for Kulbjerg er højere end i Møn Skoledistrikt.

2.4 Forskelle mellem folkeskoler og frie grundskoler i Vordingborg Kommune

I dette afsnit flyttes fokus fra skoledistrikterne til indskrivningsskolerne i Vordingborg Kommune. I modsætning til foregående afsnit belyser vi de socio-økonomiske karakteristika blandt de *indskrevne* elever og *ikke* elever bosat i skoledistriktet. Herved er det bl.a. muligt at belyse forskellene mellem folkeskolerne og de frie grundskoler i kommunen. Bemærk desuden, at elevtallene grundet forskellen på indskrivnings- og distriktsskoler afviger fra Tabel 2.2.

Tabel 2.3 Specialundervisnings- og støttebehov på folkeskoler og frie grundskoler i Vordingborg Kommune

Skolenavn	Elevtal	Indeksværdi
Folkeskoler		
Gåsetårnskolen	1.056	101
Gåsetårnskolen, Iselinge	612	114
Gåsetårnskolen, Kastrup	181	79
Gåsetårnskolen, Marienberg	166	90
Gåsetårnskolen, Ørslev	97	79
Kulbjerg Skole	565	116
Kulbjerg Skole, Mern	45	144
Kulbjerg Skole, Nyråd	170	81
Kulbjerg Skole, Stensved	350	129
Møn Skole	465	106
Møn Skole, Fanefjord	79	85
Møn Skole, Hjertebjerg	108	83
Møn Skole, Stege	278	120
Præstø Skole	335	121
Svend Gønge-Skolen, Lundby	347	124

Skolenavn	Elevtal	Indeksværdi
Frie grundskoler		
Bogø Kostskole	221	71
Friskolen Øster Egeborg	178	69
Møn Friskole	197	87
Præstø Privatskole	168	65
Rudolf Steiner Skolen i Vordingborg	209	72
Skolen for Livet	72	69

Anm.: Data for Vordingborg Kommunes egne elever (0.-9. klasse) i folkeskoler og frie grundskoler, februar 2023. Bemærk, at elever indskrevet på Kalvehave Skole & Børnehus samt i Vordingborg Ungdomsskole er holdt ude af sammenligningen. Indekstal 100 = gennemsnitligt specialundervisningsbehov i Vordingborg Kommune. n = 3.813. Pseudo r2 = 15,4.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, Sundhedsdatastyrelsen og Vordingborg Kommunes eget elevregister.

Tabel 2.3 kan tolkes på samme måde som Tabel 2.2. Gennemsnittet af det socioøkonomiske indekstal for elever indskrevet på skoler i Vordingborg Kommune er således sat = 100. Jo højere indekstal, desto større forventet specialundervisnings- og støttebehov. Det ses umiddelbart, at kommunens folkeskoler generelt har et større specialundervisnings- og støttebehov sammenlignet med de frie grundskoler beliggende i kommunen. Således har alle friskoler på nær Møn Friskole et lavere specialundervisnings- og støttebehov end samtlige offentlige folkeskoler i Kommunen. Det bemærkes endvidere, at eleverne indskrevet på Møn Friskole med en indeksværdi på 87 har et 13 % lavere specialundervisnings- og støttebehov end samtlige gennemsnitselever på folke- og friskoler i Vordingborg Kommune. Eleverne på Præstø Privatskole har med en indeksværdi på blot 65 det laveste forventede gennemsnitlige specialundervisnings- og støttebehov i kommunen. Det højeste behov findes blandt elever indskrevet på Kulsbjerg Skole i Mern, der har en indeksværdi 44 % over kommunens gennemsnit.

På tværs af folkeskolematriklerne i Vordingborg Kommune peger analysen generelt på, at matrikler, der huser udskolings elever, har et højere forventet specialundervisnings- og støttebehov end matrikler, der ikke har udskolings elever. Eksempelvis ses det, at Gåsetårn skolens Iselinge-matrikel har en højere indeksværdi end skolens øvrige matrikler. Dette skyldes først og fremmest, at ældre elever oftere visiteres til segregerede specialundervisningsindsatser. Det er vigtigt at fremhæve, at der kan være mange årsager til forskellene, herunder visitationspraksis og pædagogiske ressourcer på de enkelte skoler. Forskelle mellem skolerne skal derfor tolkes med visse forbehold.

3 Konklusion

VIVEs analyse af det socioøkonomisk betingede specialundervisnings- og støttebehov i Vordingborg Kommune peger på tre overordnede konklusioner:

- Specialundervisnings- og støttebehovet blandt elever i Vordingborg Kommune vurderes at være stigende i perioden fra 2016-2021 i forhold til landsgennemsnittet og skønnes i 2021 at være 38 % højere i Vordingborg Kommune end på landsplan.
- Behovet for specialundervisning og støtte varierer i mindre grad mellem kommunens skoledistrikter. Overordnet ses det, at eleverne fra Præstø Skoledistrikt forventes at have det største specialundervisnings- og støttebehov i kommunen. Konkret peger analysen på, at eleverne fra Præstø Skoledistrikt i gennemsnit har et knap 13 % større behov end de gennemsnitlige elever i Vordingborg Kommune. Omvendt har eleverne fra Møn Skoledistrikt det laveste gennemsnitlige behov.
- Endelig er der betragtelige forskelle mellem offentlige folkeskoler og frie grundskoler i kommunen. Det ses umiddelbart, at kommunens folkeskoler generelt har et større specialundervisnings- og støttebehov sammenlignet med de frie grundskoler beliggende i kommunen. Generelt har elever indskrevet i offentlige folkeskoler et forventet specialundervisnings- og støttebehov, der ligger over kommunens gennemsnit, mens elever indskrevet i frie grundskoler generelt har et behov, der ligger under kommunens gennemsnit.

VIVE forventer, at de beregnede budgetandele er nogenlunde stabile over en årrække på cirka 3-5 år betinget af, at der ikke sker væsentlige strukturelle ændringer i Vordingborg Kommunes skoledistrikter. Derfor kan Vordingborg Kommune med fordel benytte de beregnede socioøkonomiske indeksværdier i fordelingen af midler de kommende 3-5 år, hvorefter en genberegning af indeksværdierne anbefales.

Bilag 1 Oversigt over modellens variable

Gruppe	Variabel
Barnet	Barnets alder
	Barnets køn
	Barnets alder ved skolestart
	Barnet er adopteret
	Barnet er anbragt eller modtager en forebyggende foranstaltning
	Barnets etniske oprindelse
	Dansk Vestlig Ikke-vestlig
Barnets sundhed	Barnets gennemsnitlige kontakter til alment praktiserende læge
	Barnets gennemsnitlige kontakter til speciallæge
	Barnets gennemsnitlige indlæggelser
	Barnet havde lav fødselsvægt (< 2.500 gram)
Barnets familie	Antal børn i familien
	Forældre samboende hele livet
	Mindst én af forældrene er døde
Mors socioøkonomi	Mors indkomst
	Mors jobprestige
	Mors uddannelsesniveau
	Mors beskæftigelsesstatus
	Selvstændig
	Topleder
	Lønmodtager
	Ledig
	Førtidspensionist
	Kontanthjælpsmodtager
Uden for arbejdsmarkedet i øvrigt	
Mors sundhed	Mors gennemsnitlige kontakter til alment praktiserende læge
	Mors gennemsnitlige kontakter til speciallæge
	Mors gennemsnitlige kontakter til tandlæge
	Mors gennemsnitlige kontakter til psykiatri
	Mors gennemsnitlige indlæggelser
	Mors alder ved barnets fødsel
Mor i øvrigt	Mors etniske oprindelse

Gruppe	Variabel
	Dansk
	Vestlig
	Ikke-vestlig
	Mor gift eller samlever
	Mor sigtet for overtrædelse af straffeloven
Fars socioøkonomi	Fars indkomst
	Fars jobprestige
	Fars uddannelsesniveau
	Fars beskæftigelsesstatus
	Selvstændig
	Topleder
	Lønmodtager
	Ledig
	Førtidspensionist
	Kontanthjælpsmodtager
	Uden for arbejdsmarkedet i øvrigt
Fars sundhed	Fars gennemsnitlige kontakter til alment praktiserende læge
	Fars gennemsnitlige kontakter til speciallæge
	Fars gennemsnitlige kontakter til tandlæge
	Fars gennemsnitlige kontakter til psykiatri
	Fars gennemsnitlige indlæggelser
	Fars alder ved barnets fødsel
Far i øvrigt	Fars etniske oprindelse
	Dansk
	Vestlig
	Ikke-vestlig
	Far gift eller samlever
	Far sigtet for overtrædelse af straffeloven

VIVE